

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

ההבדל בין המודר הנאה מחבירו למודר ממנו מאכל

(ח' א') **משנה:** אין בין המודר הנאה מחבירו למודר ממנו מאכל, אלא דריסת הרגל (שהמודר הנאה אסור להיכנס לביתו), וכלים שאין עושין בהן אוכל נפש (שהמודר מאכל מותר בהם).

הא לענין כלים שעושין בהן אוכל נפש, זה וזה שוין.

(ומקשה) דריסת הרגל, הא לא קפדי אינשי!

אמר רבא: הא מני? רבי אליעזר, דאמר: ויתור (דבר שהיה מותר לכל אדם, ואינו מקפיד עליו) אסור במודר הנאה.

שיטות הראשונים

דריסת רגל: רבינו תם פירש, דמיירי אף בבקעה בימות החמה דלא קפדי אינשי¹ וכן פסק השו"ע².

ויתור האם אסור במודר הנאה: כתב הר"ן שהרמב"ן פסק כרבי אליעזר, דאמר ויתור אסור³. אבל רבינו חננאל פסק שאין הלכה כמותו ושכן דעת רבינו תם. ודעת רא"ש ורמב"ם דהלכה כרבי אליעזר. וכן פסק השו"ע⁴.

שולחן ערוך

(יו"ד, הלכות נדרים, סימן רכא)

א. ראובן שְׁאַסַר נְכָסוֹ עַל שְׂמֵעוֹן, או שְׁאַסַר עֲצָמוֹ מִנְכָסֵי שְׂמֵעוֹן, הִנְאַסַר אֶסוּר לְעֵבֶר עַל שְׂדֵה הָאֲחֵר אֲפֹלוּ בְּבִקְעָה בִּימֹת הַחֶמֶה שְׂאִין בְּנֵי אָדָם מְקַפְּדִים עַל דְּרִיסַת רֶגֶל שְׂפָה; וְאֶסוּר לְשָׂאֵל מִמֶּנּוּ כָּל פְּלִים שְׂפֻעוֹלָם. וְאִם לֹא נָדַר מִמֶּנּוּ אֶלָּא מֵאֶחָד, אֵינוֹ אֶסוּר אֶלָּא לְאֹכֵל מִשְׁלוֹ...

ההבדל בין נדרים לנדבות

(ח' א') **משנה:** אין בין נדרים לנדבות, אלא שהנדרים חייב באחריותו, ונדבות אינו חייב באחריותו.

הא לענין כל תאחר, זה וזה שוין.

תנן התם (קנין א,א): אי זהו נדר? האומר הרי עלי עולה. איזו היא נדבה? האומר הרי זו עולה. ומה בין נדרים לנדבות? נדרים, מתו או נגנבו או אבדו, חייב באחריותו. נדבות, מתו או נגנבו או אבדו, אינו חייב באחריותו.

1. והכריח לפרש כן מדמשמע הכא דלרבנן לא קפדי אינשי אדריסת הרגל, ובפרק השותפין שנדרו (מ"ו ב') משמע דאף רבי אליעזר בן יעקב לא שרי ליכנס לחצר המודר אלא בשותף, ומטעם ברירה דכל אחד נכנס בשלו; אבל לחצר של אחר, אסור לכולי עלמא. הילכך על כרחין לומר דהכא איירי בבקעה בימות החמה דלא קפדי אינשי.

2. יו"ד רכא, א. מקורות: רבינו תם (ספר הישר, חלק החידושים, סי' פג; תוספות מגילה ח' א', ד"ה דריסת).

3. כיון דסתם לן תנא (נדרים ל"ב ב') כוותיה. ועוד דסוגיין דפ' השותפין שנדרו (נדרים מ"ח ב') כוותיה אזלא.

4. יו"ד רכא, א. מקורות: ר"ן (ל"ג א', ד"ה ולענין הלכה פסק). רמב"ם (הל' נדרים ו,ג). רבינו חננאל (פרק חזקת הבתים, נ"ז ב'; הו"ד בר"ן).

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

שיטות הראשונים

נדר ונדבה ממעות מעשר שני: כתבו **תוספות** שהוא הדין היה יכול לשנות הבדל, שנדבה באה מן המעשר (כמבואר במסכת מנחות, פ"ב א'), ונדר אינו בא אלא מן החולין. וכן כתב **הרמב"ם**. "מי שְׁנָדַר נָדַר - לֹא יִבְיָאֵנוּ מִמְּעוֹת מִעֵשֶׂר שְׁנֵי, שֶׁהָרִי נִתְחַיֵּב בְּקָרְבָן זֶה, וְכָל הַמְחַיֵּב בְּקָרְבָן לֹא יִבְיָא קָרְבָנוּ אֶלָּא מִן הַחֲלִין."⁵

ההבדל בין זב הרואה שתי ראיות לרואה שלוש ראיות

(ח' א') **משנה:** אין בין זב הרואה שתי ראיות (ביום אחד או בשני ימים רצופים) לרואה שלוש (ביום אחד או בשלושה ימים רצופים), אלא קרבן.

הא לענין משכב ומושב וספירת שבעה, זה וזה שוין.

תניא: "וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן לְפָנָיו ה' מְזוּבֹו";⁶ (מזובו משמע מקצת זובו) מקצת זבין מביאין קרבן ומקצת זבין אין מביאין קרבן. הא כיצד? ראה שלוש, מביא. שתיים, אינו מביא.

והשתא דאמרת מזובו לדרשא, "וְכִי יִטְהַר הַזָּב מְזוּבֹו",⁷ מאי דרשת ביה?

ההוא מיבעי ליה **לכדתניא:**

"וְכִי יִטְהַר הַזָּב", לכשיפסוק.⁸

"מְזוּבֹו", מזובו ולא מזובו ונגעו.⁹

"מְזוּבֹו וְסִפֵּר", לימד על זב בעל שתי ראיות שטעון ספירת שבעה.¹⁰

שיטות הראשונים

הרואה ראיה אחת של זוב, שתי ראיות, ושלוש: כתב **הרמב"ם** "הְרֹאֶה רְאִיָּה אַחַת שְׁלֹזֹב - הָרִי הוּא כְּבַעַל קָרִי. רְאִיָּה שְׁתַּיִם - הָרִי זֶה זָב, וְצָרִיךְ סְפִירַת שִׁבְעָה וּבִיאַת מַיִם חַיִּים, וְאִינוּ חַיֵּב בְּקָרְבָן. רְאִיָּה שְׁלֹשׁ רְאִיֹּת - הָרִי זֶה זָב גָּמוּר, וְחַיֵּב בְּקָרְבָן. וְאִין בֵּין זָב שְׁרָאָה שְׁתֵּי רְאִיֹּת לְרֹאֶה שְׁלֹשׁ אֶלָּא קָרְבָן בְּלִבָּד. וְדַבְרִים אֵלוּ כֻּלָּן דְּבָרֵי קְבֻלָּה מִפִּי מֹשֶׁה רַבְּנוּ מִסִּינַי."¹¹

5. מקורות: תוספות (ד"ה אין בין נדר). רמב"ם (הל' מעשה הקרבנות טז, טו).

6. ויקרא, פר' מצורע, טו, טו.

7. ויקרא, פר' מצורע, טו, ג.

8. אין צריך ליטבול קודם ספירה, אלא משיפסוק ימנה. רש"י.

9. שאם היה זב ומצורע, ופסק מזובו ולא נתרפא עדיין מנגעו, וספר; אין אומרים לו אין ספירה זו נקיות עד שיטהר אף מנגעו, אלא מונה והולך מיד ועולה לו לספירת זוב. ולכשיתרפא מצרעתו יטבול מיד טבילה ראשונה של מצורע, והיא עולה לו לטבילת נגעו וזובו, ונטהר מלטמא משכב ומושב, ולטמא כלי חרס בהיסט כדן זב. ואע"פ שצריך לספירת שבעה לצרעתו לענין אכילת קדשים וטבילה שניה, אהני טבילה קמייאת לטהרו מלטמא משכב ומושב וכלי חרס בהיסט. רש"י.

10. שאף בשביל מקצת זב טעון ספירה. רש"י.

11. מקורות: רמב"ם (הל' מחוסרי כפרה ב, ו).

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

ההבדל בין מצורע מוסגר למוחלט

(ח' ב') **משנה:** אין בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט (לאחר שכלו ימי ההסגר ונראו בו סימני טומאה האמורים בו), אלא פריעה ופרימה (בגדיו יהיו פרומים, וראשו יהיה פרוע).

(המשך משנה): אין בין טהור מתוך הסגר לטהור מתוך החלט, אלא תגלחת וציפורים.

הא לענין שילוח וטומאה, זה וזה שוין.

מנהני מילי? **דתני** רב שמואל בר יצחק קמיה דרב הונא: "וְטָהַרוּ הַפֶּהַן מִסִּפְּחַת הוּא וְכַפֵּס בְּגָדָיו וְטָהַר",¹² טהור מפריעה ופרימה דמעיקרא.

אמר ליה רבא: אלא מעתה, גבי זב דכתיב¹³ "וְכַפֵּס בְּגָדָיו... וְטָהַר", התם מאי וטהר מעיקרא איכא?! אלא, טהור השתא מלטמא כלי חרס בהיסט; אף על גב דהדר חזי, לא מטמא למפרע.¹⁴ הכא נמי, טהור השתא מלטמא בביאה למפרע!

אלא אמר רבא: מהכא¹⁵ "וְהִצְרִיעַ אֲשֶׁר בּוֹ הִנְגַע", מי שצרעתו תלויה בגופו, יצא זה שאין צרעתו תלויה בגופו אלא בימים.

שיטות הראשונים

זב שטבל וחזר וראה, אינו מטמא למפרע בהיסט: כתב הרמב"ם "זב וזבה גדולה שטבלו ביום שביעי שלקח, כמו שבארנו - לא יתעסקו בטהרות עד לערב, שמה יראו טמאה ויסתרו שבעת ימי הספירה, ונמצאו אותן הטהרות טמאות למפרע. ואף על פי שהן עושין משקב ומרכב למפרע - אין מטמאין כלי חרס בהסט מאחר שטבלו, אף על פי שחזרו וראו טמאה וסרתו הכל; וכל כלי חרס שהסיטו עד שלא ראו - טהור."¹⁶

מצורע שטבל לטהרתו, וחזר הנגע ופשה: מצורע מטמא בביאה, אדם וכלים הנכנסין עמו לבית. ופירש רש"י, שאם לא פשה הנגע, וטבל, אפילו חזר אח"כ ופשה, אהני ליה טבילה לטהר אדם וכלים שהיו עמו בבית בין טהרה לפשיון. **והרמב"ם** השמיט הדין.¹⁷

12. ויקרא, תזריע, יג.

13. ויקרא, מצורע טו, יג: וכי יטהר הזב מזובו וספר לו שבעת ימים לטהרתו וכבס בגדיו ורחץ בשרו במים חיים וטהר.

14. טהור יהיה מכאן ולהבא מלטמא כלי חרס בהיסט. ואע"ג שטבילתו ביום, ואם ראה אחר טבילה בו ביום סתר את הכל ומטמא למפרע משכב ומושב, כדאמרין בכיצד צולין (פסחים פ"א א'), וכל שכן אדם, ואפילו הכי מהניא ליה טבילה מלטמא כלי חרס שהסיט בין טבילה לראיה. רש"י.

15. ויקרא, תזריע יג, מה.

16. מקורות: רמב"ם (הל' מטמאי משכב ומושב ה, ט).

17. ובגליון הש"ס לרעק"א העיר מזה, וכתב, **ופשטות דברי רמב"ם מיירי דליכא טומאה כלל למפרע, אף לא טומאה קלה.** והפנה לעיין בספר 'ראשון לציון', שכתב, שאדרבה, מלשון הרמב"ם (הל' טומאת צרעת א, י) "**וְאִם לְאַחַר שִׁפְטָרוֹ וְטָהַר פֶּשֶׁה הִנְגַע**, או נולד בו שער לָבָן או מַחֲיָה - הָרִי זֶה מְחַלֵּט לְטַמְאָה". משמע דאפילו פטרו וטהר בטבילה, מוחלט לטומאה לטמא מכאן ולהבא, אבל למפרע לא. מדלא כתב הרמב"ם כמש"כ במשפטי הזב (הל' משכב ומושב, שהוזכר בפיסקה קודמת).

בעזה"ש"ת
מסכת: מגילה |
פרק: א | דף: ח'

נתיבי הלכה - הדף היומי

השתלשלות ההלכה מהדף
עד השולחן ערוך

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

איזה דברים מטמא המצורע: כתב הרמב"ם "המצרע - אב מאבות הטמאות, מטמא אדם וכלים במגע וכלי חרס באויר, ומטמא אדם במשא, ומטמא משכב ומושב אפלו תחת האבן, כזב וכזבה, שנאמר: "וכבס בגדיו וטהר" - מפי השמועה למדו שטהר מלטמא משכב ומושב.¹⁸ ואחד המחלט ואחד המסגר בכל אלו.¹⁹

18. ומכאן, שלפני שנטהר, מטמא משכב ומושב.

19. מקורות: רמב"ם (הל' טומאת צרעת יא).